

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

3 februari 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plaats van de vakantiecheques in het armoedebeleid

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake preventie van besmetting met legionella

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het kwaliteitsdecreet en ziekenhuisinfecties

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 3 februari 2000

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.07 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plaats van de vakantiecheques in het armoedebeleid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plaats van de vakantiecheques in het armoedebeleid.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, minister Landuyt wil naast het recht op arbeid ook het recht op vrije tijd waarborgen, en daarvoor wil hij vakantiecheques uitdelen. Meer nog, hij wil van vakantie een grondrecht maken. Ik vind dit een nobel doel. Het is echter de vraag wie men zo een dienst bewijst : de kansarme of de vakantiesector. Minister Landuyt zelf zegt dat hij op die wijze het toerisme voor iedereen wil toegankelijk maken, én de toeristische sector wil stimuleren. Ik wil bij dit initiatief enkele bedenkingen formuleren, om daarna van minister Vogels te vernemen hoe dit initiatief past in het armoedebeleid.

Bestaat het gevaar niet dat men met dit soort van initiatieven de duale samenleving zichtbaar maakt en bestendigt ? Daarover werden trouwens cartoons in de kranten gepubliceerd, met teksten als 'Waar zijn de OCMW-kamers ?' Die voorstelling van zaken is nog zo gek niet. De duale samenleving wordt georganiseerd : de ene groep heeft geld, de andere heeft cheques. Wie die cheques aanbiedt, bekent zich tot de kansarme groep.

Maar financiële tekorten zijn niet de enige drempel. Met een cheque kan men eventueel wel enkele dagen ergens verblijven, maar dan blijven nog problemen onopgelost. Geraakt men wel ter bestemming zonder auto ? Waar zijn de goedkope winkels ? Heeft men de middelen om op een aangename wijze op dat appartementje aan zee te verblijven ? Bewegingen die werken met en voor 'armen' – als u me toestaat dat woord te gebruiken –, zeggen dat deze mensen zich niet graag bewegen in een voor hen onbekende omgeving. Zij kunnen niet zo maar in een vreemde omgeving worden gedropt. Hoe zullen de hotels omgaan met deze mensen ? Geld is dus niet het enige probleem : de hele organisatie van het onthaal en de begeleiding is van belang.

Men beknot ook het beslissingsrecht over de eigen uitgaven en behoeften. De Koning Boudewijnstichting spreekt in dat verband van een 'geconditioneerde hulpverlening'. Blijkbaar is het voor een aantal beleidsmensen gemakkelijker, aantrekkelijker en populairder om zo tewerk te gaan. Dat is volgens hen blijkbaar de enig haalbare manier om kansarmen de mogelijkheid te geven om bepaalde rechten ook effectief afdwingbaar te maken. Blijkbaar is het moeilijker om het bestaansminimum te verhogen of om nieuwe financiële steunmaatregelen goed te keuren. In bepaalde OCMW's zien we ook die tendens : men deelt er kolenbons uit en maakt afspraken met de kolenhandelaar. Voordeelen in natura zijn in opmars. Dit is een paternalistische manier van werken. Men bepaalt van bovenaf welke noden men heeft, en de cheque doet de rest. Er is geen keuzevrijheid.

Het initiatief van minister Landuyt dwingt ons om na te denken over een fundamentele keuze. Kiest men voor de ontwikkeling van een systeem waarbij het individu zelf bepaalt waarvoor de uitkeringen worden gebruikt ? Of kiest men voor een systeem waarbij de overheid de behoeften vaststelt en daar met cheques aan tegemoetkomt ? Ik pleit ervoor

Van Den Heuvel

om mensen een volwaardig inkomen te geven, en ze zo zelf de kans te geven aan hun zelfgekozen behoeften te voldoen.

Mevrouw de minister, u bent bevoegd voor de coördinatie van het armoedebeleid. Werd over dit initiatief overlegd tussen u en minister Landuyt? Hoe kadert u dit initiatief in het hele armoedebeleid van de regering?

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, of vakantie nemen nu al dan niet een grondrecht moet zijn, is een andere discussie. Alvast kan worden gesteld dat in de actieve welvaartsstaat sociaal toerisme belangrijk is. Of die aangekondigde vakantiecheques het probleem zullen oplossen, valt echter te betwijfelen. Op vakantie gaan kost geld, veel geld. Als de waarde van die cheque niet groot genoeg is, zal dat niet veel oplossen. Als de kansarmen zelf nog veel moeten betalen, schiet men zijn doel voorbij.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft een aantal praktische opmerkingen gemaakt over de aanwending van vakantiecheques. Ze heeft gesteld dat daaraan een aantal negatieve aspecten voor de betrokkenen kleven. Er blijven een hele hoop praktische problemen voor deze mensen bestaan, zoals de vraag waar ze terecht kunnen voor goedkope aankopen.

De vraag mag worden gesteld welke kansarmen van zo een cheque zullen profiteren. In onze samenleving zijn er kansarmen die in een veeleer uitzichtloze situatie zitten, maar er zijn ook 'kansarmen' die zich in hun toestand nestelen om onderhoudsgeld te ontlopen, schuldeisers van zich af te schudden of zwartwerk te leveren. Minister Vogels moet er dus over waken dat de cheques terecht komen bij de echte kansarmen, en niet bij diegenen die van hun statuut profiteren.

Ik wil er ook voor waarschuwen dat het cumulatieve effect van een aantal maatregelen het voor een aantal mensen onaantrekkelijk maakt om nog langer werk te zoeken en hun situatie te verbeteren.

Ten slotte zijn er ook een aantal psychologische bedenkingen bij het invoeren van die vakantiecheque. Mevrouw Van Den Heuvel verwees daarnet terecht naar de cartoons en opmerkingen in de pers over de zogenaamde OCMW-kamers. Uit de

reactie van kansarmoedeorganisaties blijkt inderdaad duidelijk dat de kansarmen zich niet graag bewegen in een omgeving die ze niet kennen. Vaak lopen ze dan rond met het gevoel dat ze niet het recht hebben om van die vakantie te genieten. Zo een vakantiecheque zou dit stigma wel eens kunnen versterken.

Mevrouw de minister, werd er overleg gepleegd met u over dit dossier? Ten tweede wil ik er voor pleiten dat u als minister bevoegd voor het armoedebeleid samen met uw collega van Toerisme een breed debat zou voeren over de doelstellingen en de middelen op basis waarvan een sociaal toeristisch beleid kan worden uitgetekend.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het lanceren van een cheque is iets heel eenvoudigs dat de mensen kennen en beschouwen als een extra. Dat is een voordeel. Op korte termijn denkt men dat men geholpen is. Op langere termijn kan dit echter misleidend zijn, want de vraag rijst of die mensen het uiteindelijk niet onrechtstreeks zelf betalen, en of het iets oplost.

Als het idee wordt gelanceerd om vakanties voor iedereen toegankelijk te maken, moet men eerst bekijken wat er op dat vlak historisch gegroeid is. Denken we maar aan het ontstaan van het vakantiegeld, de vakantietijd en de keuze om sociale vakanties te stimuleren. Men moet bekijken of deze historische verworvenheden al dan niet moeten worden bijgestuurd, en vermijden dat men daarmee in conflict komt.

Cheques zijn niet concreet, toch zeker niet deze cheques. Dit is niet de eerste keer : ook bij de cheques over kinderopvang zagen we hetzelfde fenomeen. Mevrouw Merckx-Van Goey stelde daar een vraag over in de plenaire vergadering en kreeg als antwoord dat die er weliswaar zouden komen, maar dat men verder geen concrete gegevens kon geven. Ik vind dat men zo het parlement buitenspel zet. Als men een dergelijk idee lanceert in de pers, moet men als het ware een stappenplan klaar hebben, zodat men kan zeggen hoe en wanneer men dit wil bereiken. Anders dient dit volgens mij slechts de antipolitiek. Sommige ministers hebben de neiging om iets aan te kondigen zonder er bij te zeggen dat dit pas over twee jaar kracht van wet zal kunnen hebben. Zo zet men mensen op een verkeerd been. Ook hier is dit het geval. Dat vind ik heel erg.

Van Cleuvenbergen

De oplossing is natuurlijk een dialoog. Men moet langer nadenken en de tijd nemen om deze zaak grondig te bestuderen en in een kader te plaatsen. Men moet vooral nagaan of deze cheques aan een behoefte voldoen. Men moet eerst onderzoeken of er voldoende aanbod is om in te spelen op die behoefte. Het probleem kan dan blijken te zijn het vervoer naar een bestemming of het gebrek aan kennis over methodes om zo goedkoop mogelijk op vakantie te gaan.

Er is bovendien de vraag of mensen wel behoefte hebben aan een cheque om op vakantie te gaan. Mensen kunnen er bewust voor kiezen om niet op vakantie te gaan. Ik ken enorm veel mensen die hun vakantiegeld gebruiken om hun huis elk jaar wat meer in orde te maken of om iets te kopen voor hun kind. We moeten de mensen dan ook de vrije keuze laten en niet regulerend optreden door middel van cheques. Heeft dit trouwens ook niet te maken met de cultuur van de mensen? Sommigen gaan graag op vakantie met een beperkt budget. Anderen met een dubbel zo groot budget hebben dan weer niet de behoefte om met vakantie te gaan, niet alleen om materiële redenen, maar omdat er sprake is van een andere cultuur.

Ten slotte is er de veel besproken werkloosheidsval. We moeten erover waken dat de voordelen die we geven aan mensen die naar werk zoeken, niet tegenstrijdig zijn met de recente federale signalen over deze val.

Willen we armoede bestrijden of toerisme promoten? Dat is de vraag ten gronde. Als het gaat om armoedebestrijding, moeten we minister Landuyt misschien het verslag geven van het armoedebestrijding dat in dit parlement werd gevoerd. Daaruit heb ik geleerd dat we vooral niet mogen stigmatiseren, en dat we onze tijd moeten nemen. Die mensen moeten daar trouwens zelf bij worden betrokken. In dit parlement gaan de zaken vaak niet snel, maar ik heb geleerd dat het voor de betrokkenen vaak nog te snel gaat om mentaal mee te kunnen. Ik pleit er dus voor om in meer tijd te voorzien, stigmatisering te vermijden en de knowhow die we in dit debat hebben gekregen, door te geven.

Blijft er natuurlijk nog de fundamentele vraag of we individuen moeten ondersteunen, of bepaalde mechanismen. Die discussie zal hier meer aan bod komen in de volgende periode. We moeten toch vooral vermijden paternalistisch te zijn. Zoals een collega van me zei: we mogen geen aai- en paai-

cheques hebben ter verheerlijking van een individuele minister.

Is er overleg gepleegd op ministerieel en interministerieel vlak? Over dit initiatief staat niets in het beleidsplan. Hoe zal de minister hiermee omgaan? Zal ze dit incorporeren in haar beleidsplan? Volgens mij pleit deze commissie ervoor dit niet te doen. Maar dan rijst de vraag hoe het komt dat een andere minister een zo specifiek idee kan lanceren dat ten gronde met armoede te maken heeft.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik wil me aansluiten bij de vraag van mevrouw Van Den Heuvel. Mevrouw de minister, het gaat niet om een initiatief van u, maar het is toch belangrijk te weten naar wie die cheques zouden gaan. Welke doelgroep wordt bedoeld: bestaansminimumgenieters, al dan niet langdurig werklozen, of ook mensen met lage inkomens? Wordt een bepaalde grens gehanteerd?

Uit ervaring weet ik dat er in die categorieën zeer veel mensen zijn met problemen met geldbeheer. Ik vrees dat we hen op deze manier van de wal in de sloot helpen. Als ze daarmee op vakantie kunnen gaan, is dat goed, maar het risico ontstaat dat ze op vakantie veel meer geld gaan besteden dan hun cheques waard zijn. Op die manier wordt hun schuldenberg misschien nog groter.

Misschien schuilt in dit idee wel iets goeds. Denk maar aan het eendagstoerisme, zoals het pretparken museumbezoek. Of wordt hier enkel de sector van het sociaal toerisme mee bedoeld? Er werd verwezen naar het nieuwe decreet houdende het sociaal toerisme. Kan de minister daar misschien iets meer over zeggen?

Verder sluit ik me aan bij de leden die vinden dat dit nogal regulerend en betuttelend is. Misschien moeten we bij de vraag naar een kwaliteitsvol leven eerst kijken naar de bepaling van het regeerakkoord die verklaart dat de al dan niet verborgen armoede in kaart zal worden gebracht. Daaruit kunnen we dan de nodige conclusies trekken, om vervolgens maatregelen te nemen.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, het idee van minister Landuyt moet bekeken worden in het licht van de zaken die naar voren zijn gebracht in het kader van de beleidsnota's. Ik wil

Vogels

dat niet onmiddellijk negatief bekijken : uiteindelijk ben ik blij dat ook minister Landuyt bezorgd is over de armoedeproblematiek.

Over het idee van de vakantiecheques is op voorhand geen overleg geweest. Ik heb de indruk dat dit veeleer een proefballonnetje was van de minister, waarover nog niet verder concreet is nagedacht. Dat roept bij mij een aantal vragen op, zoals de vraag wie hier recht op zou hebben. Uit uw vragen blijkt dat u vooral denkt aan de armsten der armen. Bij die doelgroep hebben we te maken met een geheel andere problematiek dan bij de laagste inkomensgroep. Er moeten misschien veeleer maatregelen worden genomen met betrekking tot de sociale vakanties die al worden georganiseerd door de ziekenfondsen of De Bond. Die bereiken helaas hun doelgroep niet meer : jaarlijks gaan heel wat hooggeschoolden met de ziekenfondsen op reis naar Zwitserland. Die vakanties moeten opnieuw ten goede komen van wie het nodig heeft. Ik zal dit bespreken met minister Landuyt.

De vraag is ook hoeveel die vakantiecheques moeten bedragen, en wie het zal betalen. Mogelijk denkt minister Landuyt aan mee door de sector gesubsidieerde cheques. In dat geval bestaat de kans dat die sector de cheques alleen wil laten innen in de dalperiodes, en zeker niet tijdens het hoogseizoen, zodat er dan weer problemen zijn met kinderen.

Er zijn dus tientallen vragen, die we op dit ogenblik niet kunnen beantwoorden. Dat is niet erg. Veel erger zou het zijn als minister Landuyt een volledig uitgewerkt voorstel zonder overleg had voorgelegd. Nu is alleen een idee gelanceerd ; de invulling blijft nog open. We kunnen daarbij ook ten gronde nadenken over het begrip vakantie. Is dat gelijk aan een verblijf in een bungalowpark ? Dat wordt individueel ingevuld.

Ik ben het met u eens dat het invoeren van allerlei cheques als cultuurcheques en kinderopvangcheques, niet alleen de werkloosheidsval groter maakt, maar ook geen alternatief kan zijn voor een structurele aanpak van armoede. Het mogen geen excuuscheques worden van het beleid om te laten zien wat er allemaal wordt gedaan voor de sukkelars op het caritatieve vlak, terwijl er op structureel vlak niets gebeurt.

We gaan verder met het beleid dat werd opgestart in het voorjaar van 1999 door de interministeriële conferentie. Op dat moment werden werkgroepen

opgericht, op het federale niveau aansluitend bij het Centrum voor Gelijke Kansen, en op het Vlaams niveau in de schoot van de Vlaamse Intersectorale Commissie Armoedebestrijding (VICA). In de werkgroepen van VICA nemen ook armen het woord. Hun verenigingen werden er bij betrokken. Ik heb me voorgenomen het idee van de vakantiecheques door te sturen naar de VICA en de werkgroepen voor een principiële discussie. Daaruit kan blijken of ze passen in een algemene benadering van de armoedeproblematiek.

Federaal minister Vande Lanotte, bevoegd voor het federale armoedebeleid, heeft aangekondigd in de loop van februari een initiatief te zullen nemen voor een interministeriële opvolgingsconferentie van de conferentie die begin 1999 heeft plaatsgevonden. Tijdens die opvolgingsconferentie kan worden nagegaan waar we nu staan en waar moet worden bijgestuurd. Een van de belangrijke thema's die op het ogenblik op de agenda staan, is schuldbemiddeling en schuldenlastproblematiek. Dat getuigt van een meer structurele aanpak dan het werken met cheques.

Samengevat ben ik het in grote lijnen eens met wat hier werd gezegd. Tot nog toe gaat het slechts om een denkspoor, waarvan nog niets verder werd uitgewerkt. Ik neem dit thema mee naar de VICA, om daar onder meer aan de armenverenigingen zelf te vragen hoe ze hierover denken.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het is een goed idee om de discussie uit te zuiveren en te herleiden tot het maken van een keuze. Ontwikkelen we een systeem van cheques om iemands rechten waar te maken, of kiezen we een andere weg ? Het is belangrijk dat het debat over wat geconditioneerde hulpverlening wordt genoemd, ten gronde wordt gevoerd. Dit heeft immers niet alleen consequenties op Vlaams niveau, maar ook op gemeentelijk vlak. Er moet op korte termijn een duidelijk signaal worden gegeven.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik wil hier aan toevoegen dat er niet altijd wit-zwart kan worden gedacht. Minister Vande Lanotte vatte het idee op om de opvang van vluchtelingen gedeeltelijk in natura te organiseren. Dat is geen slecht idee omdat zo het spreidingsplan effectief wordt gemaakt. Nu krijgen veel gemeenten vluchtelingen of asielzoekers toegewezen, die ze uitbetalen en dan naar de steden

Vogels

sturen. Een opvang in natura betekent een responsabilisering van de gemeenten en de lokale bevolking. Dit is dus niet altijd slecht, maar er moet zinnig mee worden omgesprongen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake preventie van besmetting met legionella

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Helsen tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake preventie van besmetting met legionella.

De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, iedereen herinnert zich de tragische gebeurtenissen van november 1999 toen zich in Kapellen een geval van besmetting voordeed met de legionellabacterie of veterenziekte. Ik kom hier op terug, omdat ik vragen heb bij het verder volgen van dit probleem.

De besmetting heeft zich in grotere vorm voorgedaan in november 1999, toen vijf mensen het leven lieten. Er werden toen 500 aanmeldingen genoteerd ; bijna 100 mensen werden gehospitaliseerd. Uiteindelijk bleken gelukkig slechts een twintigtal mensen inderdaad besmet. Sommige mensen bleven wekenlang gehospitaliseerd, waarvan enkele op de afdeling intensieve zorgen.

De minister van Gezondheid heeft tijdens het weekend van 13 en 14 november een verbod uitgevaardigd om water te gebruiken bij demonstraties op beurzen in Vlaanderen. Het probleem zou zich voordoen bij het verstuiwen van water in gesloten circuits. Dat is bijvoorbeeld het geval met fontein-tjes en bubbelbaden. De maatregel werd bevestigd door de ministerraad van 16 november en werd afgekondigd voor een periode van drie maanden. Die periode is nu bijna om.

Ik zet even de vroegere gevallen van besmetting op een rijtje. De meest gekende gebeurtenis is die van

februari 1999 in het Nederlandse Bovenkarspel, waar 28 mensen het leven lieten. Er waren echter ook een hele reeks van besmettingen in België, die sinds vorige zomer aan de oppervlakte zijn gekomen. Er is een dode gevallen in Houffalize in juni 1999. Er is een besmetting vastgesteld in het gemeentelijk sportcentrum van Genk in juli 1999. In oktober werd de bacterie gevonden in een zwembad in Eeklo. In november werden vier zwembaden gesloten wegens besmettingsgevaar in Kortemark, Torhout, Gistel en Diksmuide.

Groot was mijn verbazing toen ik op 12 januari via een persbericht vernam dat de legionellabacterie opnieuw is opgedoken, ditmaal in de douches van de sporthal in Oudenaarde. Naar verluidt was de norm daar heel sterk overschreden. De douches werden voor onbepaalde tijd gesloten. De besmetting bleek na een controle van twee stedelijke zwembaden. Het is dus goed dat er controles zijn. Weet de minister of hier nog verdere conclusies uit werden getrokken ? Is de sporthal al weer open ? Leveren de nieuwe labotesten resultaten onder de norm op ?

In het verleden hebben we al verwezen naar het rapport van de heer Rudy Calders, dat werd bezorgd aan de administratie Gezondheidszorg. De heer Calders is als bioloog verbonden aan het Antwerps Provinciaal Instituut voor Hygiëne. Hij stelde dat legionella veelvuldig voorkomt, zowel in zwembaden als in bejaardentehuizen. Hij vond de situatie bijzonder zorgwekkend. De beperkte werkgroep die toen is opgericht om de zaak te onderzoeken, was volgens hem ontoereikend. Mevrouw de minister, wat is er gebeurd met dat rapport ? In hoeverre werd dat verder onderzocht ? Een grondig en uitgebreid onderzoek was zeker noodzakelijk. Ik neem aan dat dit ondertussen is gebeurd. Het is erg belangrijk om te weten wat de herkomst en de mogelijke oorzaken zijn van die besmetting. Een overleg met longspecialisten, bacteriologen en mensen van de gezondheidsinspectie zou ook meer soelaas moeten brengen.

Er is dan ook opnieuw de vraag naar boven gekomen om een crisiscentrum op te richten met een telefoonpermanentie. In Kapellen is de zaak vrij efficiënt verlopen. Daar hebben natuurlijk wel een aantal toevalligheden een rol in gespeeld. De bereikbaarheid van de juiste personen op het juiste moment was daar van groot belang. Het probleem blijft in ieder geval. Als er ooit een besmetting plaatsvindt op grotere schaal, kan het wel eens fout lopen. Dat geldt ook voor een besmetting waarvoor de medische richtlijnen veel ingewikkelder zijn. Nu ging het om zeer eenvoudige symptomen.

Helsen

Het was zeer gemakkelijk om mensen die echt griepsymptomen vertoonden en hoge koorts hadden, door te verwijzen naar een spoeddienst of naar hun huisdokter. De nood om een permanent Vlaams crisiscentrum op te richten met één oproepnummer voor de bevolking blijft dus. Die nood is zelfs meer dan ooit actueel.

Ik zou ook graag verduidelijking krijgen over de procedure die tot op heden is gevolgd. In deze procedure is er één oproepnummer waar men dag en nacht terecht kan. Een soort arts van wacht van de administratie Gezondheidszorg contacteert dan verder een aantal mensen. Volgens mij is het niet zo duidelijk over welke noodsituaties het gaat, wie die persoon in welke situatie moet verwittigen en in welke volgorde hij dat moet doen. De nood aan een procedure waarin die zaken worden bepaald, is dus echt wel aanwezig.

Zoals ik al heb gezegd, verstrikt volgende week de periode van drie maanden. Er vond een tweede preventief onderzoek plaats voor de besmette mensen. Voor die personen komt die hele problematiek opnieuw naar boven. Ze zullen zich zeker afvragen hoe het nu zit. Ik weet bijvoorbeeld dat één personeelslid van ons OCMW vorige week pas opnieuw aan de slag kon gaan. Het ging dus om een lange herstelperiode.

Mevrouw de minister, ik heb de volgende vier concrete vragen. Ten eerste, werden alle zwembaduitbaters aangeschreven om de bepalingen van Vlaam IIBis na te leven? Welke richtlijnen hebben ze gekregen?

Ten tweede, werden er verdere normen uitgewerkt voor het gebruik van al dan niet vernevelde vloeistoffen bij demonstraties? Ik denk bijvoorbeeld aan de bubbelbaden die in beslag werden genomen. Is het onderzoek al afgerond? Men had immers methodes gevonden om na reiniging van de baden toch nog de oorsprong van het ontstaan van die bacterie terug te kunnen vinden. Hoe staat het daarmee?

Ten derde, hebt u van de administratie Gezondheidszorg een rapport gekregen over de bestrijding van die besmetting? Zijn er maatregelen naar voren geschoven? We hebben al enige uitleg gekregen van dokter Dirk Dewolf toen we bij de administratie op bezoek waren. Hij zei dat er een brochure in opmaak was. Mijns inziens kan het trouwens niet zo moeilijk zijn om zo een brochure te verspreiden. Dat gebeurt bijvoorbeeld al in Ne-

derland. We zijn bovendien weer drie maanden verder.

Ten vierde, wat zijn uw intenties met betrekking tot het verbod op presentaties? Wordt dat verbod verlengd of wordt het opgeheven?

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de minister, het was oorspronkelijk mijn bedoeling om u hier volgende week een actuele vraag over te stellen naar aanleiding van Batibouw. Men heeft hier al terecht opgemerkt dat de maatregelen die u in november hebt afgekondigd, al drie maanden van kracht zijn. Die verlopen dus volgende week, net op het ogenblik dat er een belangrijke beurs wordt gehouden met demonstraties met onder meer bubbelbaden. Is het uw bedoeling om, zolang u geen definitieve resultaten hebt van alle onderzoeken, voorlopig toch de maatregelen te verlengen? Deze vraag is uiteraard specifiek van toepassing op Batibouw.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Helsen. Hij heeft het probleem op een zeer omstandige en goed gedocumenteerde manier geschetst. Destijds heb ik zelf tegen u gezegd dat de problemen gekend zijn en dat mijns inziens de oplossingen voor die problemen ook gekend zijn. Het gaat dan met name over de watertemperatuur en het chloreren. De heer Helsen vraagt terecht dat er in dat verband toch wel gepaste maatregelen moeten worden genomen.

Ik wil het ook hebben over een ander probleem. Iedereen hier aanwezig beseft dat de vorige keer een aantal personen op een zeer goede manier hebben opgetreden. De heer Helsen zegt wel dat het relatief gemakkelijk is om de ziektesymptomen te herkennen. Dat lijkt me echter een boutade. Volgens mij is dat niet zo eenvoudig. Dankzij de alertheid van de betrokken artsen, de internist en de Vlaamse ambtenaar Koen De Schrijver is men erin geslaagd om dat crisiscentrum zo snel en efficiënt mogelijk te laten werken.

De inzet, de vakkennis en de betrokkenheid van die mensen hebben ervoor gezorgd dat dit voor alle betrokkenen op een relatief gunstige manier is afgelopen. Die mensen hebben daar dag en nacht gewerkt. Ik heb me laten vertellen dat ambtenaren daar niet voor worden gehonoreerd. Ik ben het

Van Duppen

daar absoluut niet mee eens. Ambtenaren die een dergelijke inzet vertonen, moeten daarvoor toch echt wel op een of andere manier worden gehonoreerd. Dat hoeft uiteraard niet louter pecuniair te zijn. Er zijn ook nog andere mogelijkheden. In ieder geval is dat mijns inziens heel belangrijk.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mevrouw de minister, toen ik de eerste keer hoorde van een legionellabesmetting door bubbelbaden op beurzen, was ik echt verast. Dagelijks worden immers duizenden van die dingen gebruikt zonder dat er problemen mee zijn. Ik heb navraag gedaan bij enkele mensen uit de sector die dergelijke toestellen verkopen. Die zeggen me dat er standhouders zijn die niet de nodige ontsmetting toepassen op die beurzen. Gezien de temperatuur van het water in een dergelijk bubbelbad is die ontsmetting uiteraard wel in een vrij hoge dosis nodig.

Er zijn twee redenen waarom ze niet ontsmetten. Ten eerste zijn velen van hen van mening dat het niet nodig is omdat het toch maar om een demonstratie gaat. Het toestel is niet echt in gebruik aangezien er niemand in zit. Ten tweede doen ze dat omdat, als ze de nodige chlorering zouden toepassen, er boven dat bubbelbad een sterke chloorgeur zou hangen. Zij vrezen daardoor potentiële klanten af te schrikken. Ik ben van mening dat het niet nodig is een demonstratieverbod in te voeren. Er moet wel een efficiënte ontsmetting van de bubbelbaden komen, en daarop moet controle worden uitgeoefend. Dat volstaat om dat soort van ongevallen te vermijden.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik dank de sprekers voor hun goed gestoffeerde vragen. Uit mijn antwoord moet blijken dat we de voorbije maanden zeker niet hebben stilgezeten. Vandaag is er in de Vlaamse administratie voortdurend één arts van wacht voor deze materie. De artsen en internisten weten zeer goed welke gevallen ze moeten melden aan de inspectie, de input is dus zeer duidelijk. De heer Van Duppen heeft gelijk als hij stelt dat er onvoldoende is afgesproken wat er met die input moet gebeuren. Wat er wordt ondernomen, hangt een beetje af van de interpretatie van onze inspectiearts die op dat ogenblik van wacht is. We leggen op dit ogenblik de laatste hand aan een draaiboek dat duidelijkheid moet scheppen.

Maar een draaiboek volstaat natuurlijk niet. Volgens dat draaiboek kan het nodig zijn om in bepaalde omstandigheden een beroep te doen op artsen uit de omgeving. Dat levert moeilijkheden op. We kunnen artsen niet vanuit één centraal punt bereiken. In Kapellen werd dat op een goede, maar arbeidsintensieve wijze geregeld. Daar heeft men de politie gevraagd alle artsen te verwittigen. Dat kon nog enigszins, omdat het om een geografisch goed afgebakend gebied ging. Maar dat is niet altijd het geval. Naar Batibouw komen mensen uit heel Vlaanderen. Ik kan me niet voorstellen dat men in dat geval alle artsen in Vlaanderen zal verwittigen van het feit dat er een legionellabesmetting is. Men kan gebruik maken van de media. Op dit ogenblik onderzoeken we samen met de huisartsenkringen of dit probleem niet met behulp van moderne communicatietechnologie kan worden opgelost. Dat probleem rijst voor legionella, maar ook voor hersenvliesontsteking. Zeker in het geval van hersenvliesontsteking, dat regelmatig opduikt, kunnen we niet zomaar de media inschakelen. Het kan immers niet de bedoeling zijn om paniek te creëren. Vaak kan men die besmetting geografisch goed omschrijven.

We werken aan de uitbouw van een eigen urgentiedienst van onze gezondheidsinspectie. De heer Van Duppen heeft er terecht op gewezen dat de milieuinspectie wél een extra toelage krijgt voor de permanente beschikbaarheid, maar dat dit voor de gezondheidsinspectie niet het geval is. Als we de taken van de gezondheidsinspectie willen uitbreiden, dan moet er in personeel worden geïnvesteerd, met alle financiële gevolgen. Het is de bedoeling om tegen de opmaak van de begroting voor 2001 dat rapport en de bijbehorende budgettaire implicaties voor te leggen.

Tot zover de problemen tijdens de verschillende fasen. We zijn daar dus mee bezig. We moeten onze verantwoordelijkheid opnemen, al zal dit bijkomende mensen en middelen vereisen.

Hoe zit het met het legionella-stappenplan? Alle zwembaduitbaters zijn aangeschreven. Hun aandacht is nogmaals gevestigd op Vlarem II. Verder kregen ze praktische richtlijnen hoe er moet worden opgetreden in geval van legionellabesmetting. In een brief aan minister Dua is gevraagd haar inspectie de toepassing van de richtlijnen van Vlarem II inzake legionella bijzonder goed te laten controleren. Het gaat meer in het bijzonder over de installatie van douches. Warm- en koudwaterleidingen moeten zo lang mogelijk gescheiden blijven. Pas aan het eind van de keten, vlak voor de kraan, mogen beide samenvloeien. Deze initiatieven zijn

Vogels

efficiënt. Deze maatregelen, en de toegenomen alertheid van de inspectie en van de zwembaduitbaters zelf, die worden geconfronteerd met sluitingen, zorgen voor een verbeterde toestand.

Op dit ogenblik evalueren we het besluit van de Vlaamse regering van 16 november 1999. Ik heb aangekondigd dat we binnen drie maanden een meer definitieve oplossing wilden uitwerken. Het is niet zo dat het besluit van 16 november automatisch wordt opgeheven. Dat besluit blijft geldig zolang er geen nieuwe maatregelen worden genomen. Dat besluit blijft ook voor Batibouw van kracht. Wellicht zal Batibouw een 'droge' expositie worden. Er zijn contacten gelegd met de zogenaamde Whirpoolsector, met het NCMV en met specialisten van binnen en buiten de administratie.

Puur theoretisch is het allemaal eenvoudig : het is een kwestie van de juiste temperatuur en de toevoeging van chloor. Beide aspecten beïnvloeden mekaar echter. Als de temperatuur te laag is, dan werkt de chloor niet ; als de temperatuur te hoog is, dan veroorzaakt de chloor neveneffecten – wat tot chloorvergiftiging kan leiden. De tentoonstelling in Kapellen ging in een tent door. In het Bouwcentrum gaat het om ruimten waarin voortdurend standen worden op- en afgebouwd. Het is in de praktijk niet zo eenvoudig als het wel eens wordt voorgesteld.

Ik heb het dan nog niet over de inspectie. Ik beschik niet over het personeel om tijdens elke tentoonstelling of beurs te controleren of de nieuwe reglementering is gerespecteerd. De uitbaters moeten worden geresponsabiliseerd. Tegenwoordig kijkt iedereen onmiddellijk en altijd naar de overheid. Maar de uitbater in Kapellen wist even goed als de overheid dat er in Nederland ernstige problemen waren geweest. Maar blijkbaar vond hij het niet nodig om de nodige maatregelen te treffen. Nieuwe maatregelen moeten dus vooral de responsabilisering van de sector beogen. De sector is het daarmee eens. Uitbaters moeten een logboek bijhouden waarin staat wanneer het water wordt ververst, en wanneer er is gecontroleerd. Ook de inrichter moet zijn verantwoordelijkheid opnemen. Alle heil verwachten van de overheidsinspectie is onbetaalbaar.

We werken daaraan. Voorlopig hebben we nog onvoldoende garanties. We praten met vertegenwoordigers van de sector. Wellicht kunnen we tegen eind maart een rapport aan de regering voorleggen. De Vlaamse administratie voert het legionella-

stappenplan dat de regering heeft besproken, verder uit. Ik word daar voortdurend van op de hoogte gehouden.

Naast de zwembaduitbaters ontvingen ook de verantwoordelijkheden van ziekenhuizen en rustoorden een omzendbrief. Dat is een gevolg van het rapport van de arts van het Provinciaal Instituut voor Hygiëne van Antwerpen. Ook de lokale besturen werden geïnformeerd over het bestaan van die omzendingen. Ze ontvingen ondertussen ook enkele exemplaren van de legionellabrochure. Die brochure is bestemd voor het grote publiek ; daarvan kan men er altijd bijbestellen.

Ten behoeve van het artsenkorps werken we aan een themanummer van het Epidemiologisch Bulletin over legionella. In de loop van februari zullen alle artsen een exemplaar ontvangen. De administratie stelt voor om de Vlarem-II-voorschriften voor verzorgingsinstellingen – ziekenhuizen en rustoorden – aan te passen aan de realiteit van salmonella. Het gaat dan vooral over de douche- en badinstallaties. Minister Dua bestudeert dit voorstel ; ik hoop dat ze het zo snel mogelijk kan integreren in Vlarem II.

Ten slotte zette de administratie ook stappen om laboratoria die een legionella-analyse uitvoeren in water, te laten erkennen. Naar aanleiding van de besmetting in Kapellen bleek immers dat de Nederlandse laboratoria de testen veel sneller konden uitvoeren aangezien daar meer laboratoria over een erkenning beschikken voor een dergelijke analyse. Momenteel zijn in Vlaanderen bijstellingen in de maak.

Het stappenplan dat door de regering werd goedgekeurd, wordt systematisch uitgevoerd. De zwaarste opdracht zal erin bestaan de inspectie aan te passen en een scenario op te stellen dat vastlegt hoe men moet omgaan met signalen uit het veld en hoe men het artsenkorps in de toekomst sneller kan verwittigen.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Ik dank de minister voor haar antwoord. Het verheugt me dat er reeds zoveel stappen werden gezet in het kader van het stappenplan, dat er onderzoek is gedaan en dat hier verder aan wordt gewerkt.

Mevrouw de minister, ik wil één bijkomende vraag stellen. U zei dat de uitbaters en eventueel ook de organisatoren van beurzen moeten worden gere-

Helsen

sponsabiliseerd. Ik ben het daarmee eens, maar bestaat er ook een bewijs dat de besmetting wel degelijk voortkomt uit een slecht gebruik van het demonstratiemateriaal door de uitbaters en standhouders ? Het is immers niet duidelijk dat de besmetting werd veroorzaakt door de bubbelbaden.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : De zaak is in handen van het gerechtelijk apparaat. Ik kan uw vraag enkel onder voorbehoud beantwoorden, aangezien ik momenteel nog niet over een officieel rapport beschik. Ik heb wel gehoord dat men sporen van legionella zou hebben ontdekt. Het gerechtelijk onderzoek is nog niet afgerond. We moeten de resultaten afwachten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het kwaliteitsdecreet en ziekenhuisinfecties

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het kwaliteitsdecreet en ziekenhuisinfecties.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de minister, uiteraard zou een ziekenhuisopname ertoe moeten leiden dat een patiënt beter wordt. In 10 percent van de gevallen loopt de patiënt in zijn ziekenhuisbed echter een bijkomende infectie op. Een aantal ziekenhuisinfecties hebben zelfs de dood tot gevolg. Uit de nationale cijfers blijkt dat ziekenhuisinfecties 4,5 tot 12 miljard frank extra kosten met zich meebrengen. We moeten dan ook aandacht hebben voor dit probleem. De oorzaak van de besmettingen moet zowel gezocht worden bij de patiënt als bij het verplegend personeel.

In het kwaliteitsdecreet heeft de vorige regering het bestrijden van ziekenhuisinfecties opgelegd als een van de verplichte aandachtsthema's. De eerste handboeken moesten door de ziekenhuizen worden opgesteld tegen september 1999. Dit is ook ge-

beurd. Het bezoek aan de administratie was heel verhelderend, maar heeft ook een aantal vragen opgeroepen. We vernamen dat er een eerste evaluatie en terugkoppeling heeft plaatsgevonden.

We zouden dan ook graag van u vernemen wat uit deze eerste evaluatie naar voren is gekomen met betrekking tot het bestrijden van ziekenhuisinfecties. Hoe willen de algemene ziekenhuizen hiermee omgaan ? Wat zijn hun plannen ? Vindt u hun inspanningen voldoende of moeten er eventueel aanpassingen gebeuren ? Hoe wordt het kwaliteitsdecreet in de praktijk toegepast ?

De voorzitter : Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Ik sluit me niet aan om een aanvullende vraag te stellen, maar wel omdat ik wil benadrukken dat ook ik dit een heel belangrijke problematiek vind. In de samenleving weet men heel weinig over ziekenhuisinfecties, terwijl de cijfers toch wel zeer alarmerend zijn. Er wordt beweerd dat ziekenhuisinfecties te maken hebben met een overmatig antibioticagebruik, waardoor de resistentie toeneemt.

Wat me sterk verbaast, is dat het gebruik van preventieve antibiotica is gedaald nadat het budget werd geforfaitariseerd. Het feit dat de wetenschappelijke sector weet dat preventieve antibiotica niet goed is, maar het gebruik ervan pas beperkt als het budget wordt geforfaitariseerd, roept bij mij heel wat vragen op. Mevrouw de minister, nu de handboeken binnen zijn, lijkt het me goed om een algemene terugkoppeling te maken.

De voorzitter : De heer Aers heeft het woord.

De heer Wilfried Aers : Mevrouw Van Den Heuvel heeft inderdaad een zeer belangrijke vraag gesteld. Ik zal een concreet voorbeeld geven. Enkele maanden geleden is een familielid van mij gevallen. Ze had haar schouder ontwricht en zou vier dagen in het ziekenhuis moeten blijven. Na drie dagen kreeg ze echter salmonella, waardoor ze gedurende drie weken ziek is geweest. Ziekenhuizen geven niet graag toe in welke mate ze met infecties worden geconfronteerd. Die 10 percent lijkt me dan ook aan de lage kant.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Ik wil de woorden van mevrouw van Kessel niet in twijfel trekken, maar volgens mij hebben ziekenhuisinfecties niets te maken met het overmatig preventief toedienen van anti-

Strackx

biotica. In de praktijk komen infecties vooral voor bij oudere mensen die bijvoorbeeld met een breuk in het ziekenhuis terechtkomen. Vaak krijgen ze een longontsteking. Ik ken zeer weinig oudere mensen die in het ziekenhuis worden opgenomen en geen longontsteking oplopen. Dat percentage is zeker onderschat als we het op ouderen betrekken. Ze lopen die longontsteking helemaal niet op doordat de bacterie resistent is geworden door het preventief toedienen van antibiotica. Hoe meer de ziekenhuizen worden ontsmet, hoe meer resistente kiemen zich ontwikkelen. Persoonlijk betwijfel ik of dat te maken heeft met het toedienen van antibiotica.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Het thema van de ziekenhuisinfecties is inderdaad zeer belangrijk. Het heeft immers niet alleen enorme financiële gevolgen, maar ook menselijke gevolgen die onverantwoord zijn. Precies omwille van dit belang heeft de vorige regering in het kwaliteitsdecreet Gezondheid ziekenhuisinfecties geselecteerd als een van de prioritaire thema's. De onderhandelingen daarover met de sector verliepen niet zo gemakkelijk. Men geeft dit immers niet graag toe, en men is nog minder happig om die infecties te registreren.

Wat is nu de stand van zaken betreffende dat kwaliteitsdecreet ? In een omzendbrief van 15 december 1999 heb ik een aantal te volgen methodieken meegedeeld aan alle ziekenhuizen. Er is voorzien in een gestandaardiseerde registratie van drie indicatoren die gekoppeld zijn aan dit thema : postoperatieve wondinfectie ; nosocomiale primaire sepsis, waarmee men een in het ziekenhuis ontstane veralgemeende besmetting of bloedvergiftiging bedoelt ; en ventilatorgeassocieerde pneumonie, waarmee men longontstekingen bij het beademen van patiënten bedoelt. Dat laatste is inderdaad vooral bij oudere patiënten een van de grote problemen.

Ziekenhuizen staan niet te springen om zelf aan registratie te doen en zo toe te geven dat er heel wat mis loopt in hun instelling. Er is echter afgesproken dat die ziekenhuizen volgens de in de omzendbrief geschetste methodiek vanaf het jaar 2000 elk jaar een van de voornoemde ziekenhuisinfecties moeten registreren. Ze kunnen dus zelf kiezen of ze bijvoorbeeld in 2002 of 2003 de postoperatieve wondinfectie registreren. Terzake bestaat er dus een zekere vrijheid.

Na drie jaar moet er in alle ziekenhuizen echter sprake zijn van een duidelijke nulmeting. Die vormt dan de basis om concrete acties te ondernemen in het kader van het kwaliteitsdecreet, dat op dat ogenblik een erkenningsvoorwaarde zal worden. Het ziekenhuis zal moeten meedelen hoeveel gevallen van infecties er waren. De administratie zal vervolgens een vergelijking maken met de andere ziekenhuizen in de regio, en zal in samenspraak met het betrokken ziekenhuis bepalen hoe dit cijfer zich verhoudt tot dat van de andere ziekenhuizen. Dan volgt de concrete implementatie : de ziekenhuizen moeten verklaren op welke wijze ze dit aantal zullen terugdringen. Die evaluatie zal worden meegerekend voor de erkenningsvoorwaarden.

We bevinden ons dus aan het prille begin van de uitvoering van dat kwaliteitsdecreet. De kwaliteitshandboeken die door de ziekenhuizen geschreven zijn, geven aan via welke methoden de ziekenhuizen dit decreet in hun instelling willen implementeren inzake de verplichte thema's, en welke vrijwillige thema's ze hieraan willen toevoegen. De administratie heeft het rapport over de evaluatie nog niet rond gekregen. Voor gegevens over het terugdringen van ziekenhuisinfecties is het uiteraard veel te vroeg. Het verslag over die eerste handboeken zal een verslag zijn over methodiek : hoe ziekenhuizen het wenselijk aan te pakken, wie zich daarmee zal bezig houden en op welke manier ze dit willen doen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Is er al een kwalitatieve evaluatie van de aanpak ?

Minister Mieke Vogels : Neen, nog niet. Maar als die er is, wil ik daar graag mee naar het parlement komen. Maar nogmaals, u zult daar geen concrete gegevens vinden over welke infecties in welke ziekenhuizen voorkomen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Dat begrijp ik : ik vroeg alleen hoe men dat zal aanpakken.

Minister Mieke Vogels : Er was een opmerking over het gebruik van antibiotica. Door een overmatig gebruik van antibiotica vanaf de babyleeftijd is er inderdaad sprake van een zekere resistentie. Dat is algemeen geweten. Het antibioticagebruik in Vlaanderen ligt veel hoger dan in Nederland. We moeten eens bekijken of er in Nederland minder ziekenhuisinfecties voorkomen. Ik zou dit aan mijn administratie kunnen vragen. Zo ja, kan dit een in-

Vogels

dicatie zijn dat ziekenhuisinfecties hierdoor worden beïnvloed.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.12 uur.*
